

орган може призначити відшкодування завданих шкідливих наслідків. Це може включати компенсацію матеріальної та моральної шкоди, яка була завдана особі, а також понесених витрат на її захист [с. 73-78].

Одже, отримання доступу до справедливого та ефективного правосуддя, захист від насильства та дискримінації, свобода вираження та збирання інформації - це лише кілька прав людини, які мають бути захищені та забезпечені Національною поліцією. Тому, дотримання прав людини має бути ключовою складовою для органів та підрозділів Національної поліції, які мають робити все можливе, щоб захистити та забезпечити права людини відповідно до закону та міжнародних стандартів. Дотримання прав людини є важливою вимогою для належного функціонування правопорядку та демократичної держави.

1. Швець Д. В. Захист прав і свобод людини та громадянина - пріоритет діяльності національної поліції України. 2017. С. 13-15.
2. Циганко А. А. Захист прав і свобод людини і громадянина органами Національної поліції як елемент Національної безпеки. 2019. С. 249-252.
3. Кононець В. П., Циб І. С. Національна поліція, як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини. 2016. С. 73-78.

Сергій Хвостовцев,
*ад'юнкт кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,*

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ЦИВІЛЬНОЮ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ

Сучасні умови розвитку нашої держави як правової та демократичної держави потребують нових підходів до організації діяльності органів публічного управління у напрямку ефективності забезпечення прав і свобод громадян в цілому. Певні зміни, що відбуваються в Україні, загострили соціально-економічні проблеми, які самі по собі спричинили зростання рівня злочинності. За таких умов постає питання про вжиття рішучих заходів, які безпосередньо спрямовані на врегулювання обігу зброї та спеціальних засобів, що визначається досить актуальним на сучасному етапі розвитку нашої незалежної держави. До вищевикладеного слід додати, що контроль за обігом вогнепальної зброї визначається одним із пріоритетних напрямів діяльності підрозділів Національної поліції, які безпосередньо виконують законодавчо-визначені функції у сфері дозвільної системи.

Під дозвільною системою в широкому розумінні, на думку Д.С.

Денисюка, необхідно розглядати засновану на відповідних нормах або правилах сукупність правових відносин, які складаються з приводу здійснення державними органами, фізичними та юридичними особами, діяльності пов'язаної із об'єктами, які становлять потенційну небезпеку для громадської безпеки, людей, їх життя та здоров'я [1, с. 139]. Дане визначення є досить загальним, адже розкриває поняття дозвільної системи взагалі, тому більш доцільним є розглянути її сутність саме у сфері контролю обігу зброї.

Зауважимо, що визначаючи компетенцію поліції у сфері дозвільної системи, у нормах Закону України «Про Національну поліцію» чітко встановлено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ [2]. Крім того, даний нормативно-правовий акт закріплює і певний порядок та превентивну діяльність у сфері контролю вогнепальної зброї уповноваженими та це працівниками поліції.

Також, згідно законодавства України власне вогнепальна зброя визначається об'єктом, на який накладаються обмеження у цивільному обігу, що вимагає особливого контролю з боку держави в особі правоохоронних органів, зокрема Національної поліції України. У свою чергу, дозвіл на придбання та перевезення такого виду зброї та боєприпасів до неї вправі отримати виключно міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, підприємства, установи, суб'єкти господарювання та фізичні особи, які обіймають посади в органі публічної влади та здійснюють особливі службові повноваження, відповідно до чинного законодавства. Решта осіб такий дозвіл одержати не вправі, адже вогнепальна зброя в Україні для придбання, володіння та користування не є загальнодоступною [3, с. 7].

До того ж, до функцій та повноважень поліції входить огляд зброї, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали та речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, з метою перевірки дотримання правил поведінки з ними та правил їх використання.

В підтвердження вищезазначеного, С.В. Діденко у своєму науковому дослідженні доводить той факт, що дозвільна система у сфері обігу зброї має насамперед превентивну мету – не допустити випадкового або навмисного застосування зброї сторонніми особами, запобігання сторонніми особами, запобігання посягань на життя і здоров'я людей, забезпечення громадського порядку, захисту права власності, публічного інтересу держави й суспільства в цілому шляхом урегулювання питань видання, анулювання, переоформлення різноманітних дозволів і ліцензій у цій сфері; установлення переліку повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо видання,

анулювання, переоформлення різноманітних дозволів у цій сфері; попередження незаконного обігу зброї; установлення порядку поводження зі зброєю, зокрема її зберігання, обліку і носіння; регламентації порядку дій при раптовій її втраті; превенції безпідставного її застосування, попередження посягання з її застосуванням; установлення та застосування адміністративної відповідальності за порушення дозвільних правил і створення умов для притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які скоїли в цій сфері кримінальні правопорушення [4, с. 122].

Завдання дозвільних підрозділів суттєво не змінилися і з початком повномасштабного вторгнення. Так у зв'язку із вторгненням окупаційних військ країни-агресора на територію нашої незалежної держави, було прийнято рішення про ухвалення деяких нормативно-правових актів, які містять в своєму змісті зміни та доповнення до чинного законодавства України. Дані зміни торкнулися і категорій осіб, які мають право застосовувати вогнепальну зброю, зокрема, маються на увазі цивільні особи. Так, було прийнято Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» №2114-IX [6].

Крім того, виходячи із змісту вказаного Закону, зауважимо, що рішення про застосування зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період воєнного стану приймається цивільними особами з безпосереднім урахуванням обстановки у взаємодії з відповідним командиром з'єднання, військової частини та підрозділу Збройних Сил або ж самостійно приймати таке рішення у випадках, які передбачаються чинним законодавством.

Також, даний нормативно-правовий акт закріплює норми, які полягають у тому, що цивільні особи не несуть відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України. Але ж, цивільні особи несуть кримінальну відповідальність, у випадку, коли не здали отриману ними вогнепальну зброю та невикористані боєприпаси до неї до правоохоронних органів (поліції) не пізніше ніж за 10 днів після припинення чи скасування дії воєнного стану в нашій державі [7]. У випадку порушення вищевикладеного обов'язку, цивільна особа підлягає кримінальній відповідальності за статтею 262 КК України.

Тобто, можливим зробити висновок, що превентивна робота поліції у сфері контролю вогнепальної зброї являє собою певну систему, яка сама по собі врегульована нормами чинного законодавства України та спрямована на забезпечення контролю за обігом певних об'єктів дозвільної системи, застосуванням відповідних превентивних заходів впливу на порушників правил дозвільної системи. Зазначимо, що головним завданням поліції в сфері дозвільної системи, враховуючи сучасні зміни в законодавстві, є нагляд за законністю зберігання та застосування (в окремих випадках) зброї цивільними особами.

1. Денисюк Д.С. Щодо визначення поняття дозвільної діяльності ДАІ МВС України. Форум права, 2009. №1. С. 138-141.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року №580-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 26.03.2023)
3. Фоменко А.Є. Питання адміністративних послуг Національної поліції з видачі дозволів на придбання і перевезення вогнепальної зброї. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2019. №2. С. 6-14.
4. Діденко С.В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. К., 2016. 443 с.
5. Шумейко Т.А. Загальні та особливі ознаки дозвільних процедур реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Юридична наука, 2020. №6 (108). С. 155-163.
6. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 03.03.2022 року №2114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення 04.04.2023)

Максим Христюк,
*здобувач вищої освіти I курсу
ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції*

Каріна Пісоцька,
*доцент кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
доктор філософії в галузі права*

РОЛЬ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Становлення України як демократичної, соціальної, правової держави значною мірою залежить від стабільності суспільних відносин, захищеності прав, свобод і інтересів людини та вимагає ефективної роботи правоохоронних органів, в тому числі і органів Національної поліції [1; с.7].

Профілактична робота в поліцейській діяльності відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки громади. Її мета полягає у запобіганні злочинності, порушенням громадського порядку і небезпекам для суспільства. Профілактика передбачає активні заходи, спрямовані на запобігання вчиненню злочинів шляхом виявлення та аналізу потенційних загроз та прийняття належних заходів.

Один з основних принципів профілактичної роботи полягає у